

**1921-1984 YILLARI ARASINDA
YUGOSLAVYA'DA MUSTAFA KEMAL
ATATÜRK HAKKINDA ÇIKAN ÇALIŞMALARIN
BİBLİYOGRAFİK EKİ***

*Hazırlayan Mariyana TEODOSEVIÇ***

*Çeviren Zeynep ZAFER****

Yugoslavya'da Büyük Türk komutanı ve devlet adamı Mustafa Kemal Atatürk'e (1881-1938) gösterilen ilgi, Atatürk'ün Türkiye'nin bağımsızlığıyla ilgili başlattığı mücadele dönemine rastlar. Bizim kamuoyumuz bu mücadeleyi büyük bir sempatiyle takip ediyordu. Bu ilgi özellikle 29 Ekim 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edilmesinden sonra büyüdü. Atatürk'ün devlet başkanlığına seçilmesiyle Türkiye ve ülkemiz arasında hem diplomatik, hem dostluk ilişkileri kuruldu.

Ekim 1930 yılında gerçekleşen Birinci Balkan Konferansı'ndan ve 1932 yılındaki İkinci Balkan Konferansı'ndan sonra, Türkiye ve Yugoslavya arasında yeniden bir yakınlaşma oldu. Özellikle Ekim 1933 yılında Kral Aleksandr'ın Türkiye'yi ziyaret etmesinden sonra bizim basınımızda Türkiye ve Kemal Atatürk'e ilgi yoğunlaştı. Türkiye'deki siyasi ve kültürel durum aynı zamanda Türkiye'nin kurucusu Atatürk konusunda kamuoyumuzu bilgilendirmek amacıyla ülkemizde yayınlar çıkmaya başladı.

Bibliyografyanın bu bölümünde Atatürk hakkında yazılan monografilerin yanısıra, Atatürk'ün hayatı ve faaliyetlerini ele alan eserler de yer almaktadır.

Bu çalışma, oldukça geniş sayılabilecek bir dönem içinde, yani 1921-1984 yılları arasında çıkan yayınları kapsamaktadır.****

* İSTORİYSKİ ÇASOPIS (Tarihi Dergi), XLII-XLIII (1995-1996) str. 373-400.

** Belgrad Filoloji Fakültesi

*** A.Ü. DTCF Bulgar Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Uzman (Çeviri Sırça, Boşnakça, Hırvatça, Makedonca, Slovence'den yapılmıştır).

**** Girişin özeti

1. KEMAL ATATÜRK'LE İLGİLİ YAZILAN VE KEMAL ATATÜRK'ÜN ADININ GEÇTİĞİ MONOGRAFİLER

1925

1. *Lapçeviç, Dragiša*

O naşim muslimanima (Bizim Müslümanlar Hakkında): Sotsiyološke etnografske beleške (Sosyolojik ve Etnografik Notlar)/Dragiša Lapçeviç, Beograd, knjarnitsa Gotse Kōha 1925, 62 str*, ilustr**.

Kemal Atatürk Hakkında: s.61-62.

1931

2. *Rayçeviç, Milorad*

Autografi znamenitih ličnosti XX veka (XX. Yüzyılın Önemli Otobiyografileri): 1910-1931/İz zlatne knige Milorada Rayçeviça (Milorad Rayçeviç'in altın kitabından), Beograd, [s.l.],*** [s.a.],**** 12 str., ilustr. + 58 str. autografa).

Müellif'in Atatürkle Görüşmesi, s.11-12'de bulunan otobiyografiler arasında Kemal Atatürk'ün otobiyografisi de bulunmaktadır.

3. *Svara, Maksim*

Gazi Mustafa Kemal-Paşa: Nyegov jivot i dyela (O'nun Hayatı ve Yaptıkları)/Maksim Svara, Sarayevo, İslamska Dionička Ştampariya 1931, 111 str., ilustr.

1932

4. *Raitçeviç, Milorad*

Les Autographes des Personnes Illustres du XX Siècle: 1910-1933/De Livre doré du Milorade Raitchevitch. - Beograd: Sloga, [s.a.], -4, 16 str.: ilustr. + [67] str. autografa.

O autorovom sustretu sa Atturkom na engleskom yeziku (Müellifin İngilizce olarak Atatürkle Yaptığı Görüşmesi), str.3-4, Takoce na frantsuskom yeziku (Fransızca Olarak Yaptığı Görüşme), str.14-16, Otobiyografileri arasında Kemal Atatürk'ün otobiyografisi de bulunuyor.

5. *Sfortsa, Grof Karlo*

Neimari savremene Evrope (Çağdaş Avrupa'nın Gözdeleri)/Grof Karlo Sfortsa, prevod (çeviren) İliya Kestsmanoviç, Zagreb, Kosmos 1932, 335 str., Mustafa Kemal, diktator realist (Mustafa Kemal Diktatör Realist), str. 293-312.

* Sayfa
** Resim
*** Bilinmeyen yer
**** Bilinmeyen yıl

6. Simiç, Stevan

Nayveçi reformator sadaşnitse (Günümüzün En Büyük Yenilikçisi)/Stevan Simiç, Skopiye, "Nemanya" zadujbinska ştampariya Vardarske banovine, 1932, 14 str.

7. Topaloviç, Jivko

Turska (Türkiye)/Jivko Topaloviç, Belgrad, İzdavaçka knjarnitsa Getse Kona, 1932, 88 str., ilustr.

Yeni Türkiye'nin Hareket Güçleri, s.44-59.

1934**8. Dimitriyeviç, Hacı Todor**

Spomenitsao tragiçnoy smirti viteşkog Kralya Aleskandra I Uyedinitelya (Birleştirci I. Kral Aleksandır'ın Trajik Ölümü Hakkında Bir Hatıra)/Hacı Todor Dimitriyeviç, Beograd, Ştampariya "Privredni Pregled" 1934, 104 str., ilustr.

Kemalpaşa'nın Belgrad'taki Temsilcisi, s.47.

Türkiye; Gazi Mustafa Kemalpaşa'nın Telegrafı, s.83.

9. Kruly, Uroş

Senatski govori (Senato Konuşmaları)/Uroş Kruly, Beograd, Knyijara S. B. Tsvijanoviça, 1934, 62 str.

Balkan Antlaşması ve Türkiye'yle İmzalanan Uzlaşma, s.38-51.

10. Radosavlyeviç, M.

Nayviçi neimari Yugoslaviye (Yugoslavya'nın en Önemli Gözdeleleri), Osnivaç, Oslobodilats, Uyedinitel (Kurucu, Kurtarıcı, Birleştirci), İllustrovana spomenitsa tragiçnih oktobarskih dogacaya (Trajik Ekim Olaylarının Resimli Anıtı)/M. Radosavlyeviç, Beograd, Grafički umetnički zavod "Planeta", 1943, 112 str., ilustr.

Kemal Atatürk Hakkında s.33-34.

11. Reçi Viteşkog Kralya Aleksandra I Uyedinitelya (Kahraman Birleştirci Kral I. Aleksandır'ın Sözleri)/Uredili i izdali R. Parejanin i B. Gavriloviç, Beograd, Ştampariya Minerva, 1934, 112 str, ilustr.

Kemal Atatürk Hakkında s. 105, 107.

1935**12. İllustrovani List Nedelya**

İllustrovani List Nedelya, Spetsialni broj (Özel Sayı), Nova Turska (Yeni Türkiye), Beograd, 16; 428 (1935), 50 str.

13. Naša yavnost o Kralju Mučeniku (Mazlum Kral Hakkında Geniş Kitlenin Görüşü) Priredili za štampu (basına hazırlayan) Dinko Sirovitsa i Yurayı Kaliniç, Zagreb, İzdaniye zaklade tiskare Narodnih novina, 1935, 630 str., ilustr.

Kemal Atatürk Hakkında s.270, 366.

14. Viteški Kral Aleksandır I Uyeditely/(hazırlayan) Sredio Milevoy Kazimir, Beograd, 1935.

Kemal Atatürk Hakkında, s.493.

15. Viteški kraly Uyadiniteli u narodu. (Kahraman Birleştirici Kral, Halkın Arasındadır)/Sakupio i obradio za omladinu i narod (toplayan ve hazırlayan) Stiyepan Rotsa, Split, İzdaniye yugosilevenskog učitelyuskog udrujineyi sektsiye za primorsku banovinu, 1935, 143 str., ilustr. Türkler, s.142-143.

1936

16. Mulaliç, Mustafa A.

Oriyent na Zapadu (Batıdaki Şark), Savremeni kulturni i sotsialni problemi Muslumana Yugoslovena (Yugoslavya Müslümanlarının Çağdaş Kültürel ve Sosyal Problemleri)/Mustafa A. Mulaliç, Beograd, Ştamparya "Grafički institut" knyijare "Skerliç", 1936, 471 str., ilustr.

Kemalizm (Türkiye ve İran'daki Kültürel Yenileşmeye Tarihi Bakış), 431-460 s.

1937

17. Bey, Esad

Alah ye velik: Propodanye i novi polet İslama od Abdulhamida do İbn Sauda (Allah Büyüktür●Abdül Hamit'ten İbn Saud'a kadar İslâmın Çöküşü ca Yeniden Parlaması)/Esat Bey, Preveo (çeviren) Manoylo Ozeroviç, Beograd, İzdavaçko i knijarsko preduzeće Getse Kona, 1937, 480 str.

Genç General Anadolu'yu Uyandırıyor, s.206-218.

Sakarya'daki Mucize, s.233-249.

Mustafa Kemal Asya'dan Ayrılıyor, s.249-264.

18. Gocevats, Anka

Amsterdam Ankara/Anka Gocevats, Beograd, İzdavaçka knijara Getse Kona, 1937, 117 str.

Yeni Türkiye ve Kemal, s.59-75.

19. Messner-Sporšič, Ante

Ot Bukurešta do Ankare: Kritike iz Rumunyske, Bugarske i Turske (Büküreş'ten Ankara'ya: Romanya, Bulgaristan ve Türkiye'den Notlar)/ Ante Messner-Spošič, Zagreb, Tipografija, 1837, 242 str.

Türkiye ve Atatürk Hakkında s.122-242.

20. Mihaylovič, Dragoslav P.

Privreda Savremene Turske (Çağdaş Türkiye'nin Ziraatı)/Dragoslav P. Mihaylovič; Sa predgovorom Celala Bayara (Celâl Bayar'ın Yazdığı Önsöz ile), Beograd, Balkansi Institut, 1937, 8, 148, ilustr.

Kemal Atatürk'ün Hayatı ve Yaptıkları, s.1-4.

1938

21. Amstrong, H. Ts.

Kemal Paşa: Sivi vuk (Kemal Paşa: Bozkurt)/H. Ts. Amstrong, Sa predgovorom i pogovorom prevodiotsa (Çevirmenin Önsözü ve Yorumuyla), Btoro İzdaniye, Beograd, "Narodna kultura", Institut za natsionalnu prosvetu Yovana R. Šaranoviča, 1938, 33; 448 str.

22. Svetovski, M.

Ataturkova Turska (Atatürk'ün Türkiye'si)/M. Svetovski, Beograd, izdanye Balkanskog instituta, 1938, 226 str. (Biblioteka "Balkan i Balkantsi").

Asker-Kemal, s.57-82.

Devrimci-Kamal, s.83-135.

Yülkenin Atası-Kemal, s.136-154.

1939

23. Bulbulovič, Edhem N.

Turtsi i razvitak turske drjave sa uvodom u kulturnu i političku povi-
yest islama (İslâmın Kültür ve Siyasi Anlatımından Oluşan Girişle Türk-
ler ve Türk Devletinin Gelişmesi)/Edhem N. Bulbulovič, Sarajevo, Ştam-
pariya "Bosanska pošta", 1939, 239 str., ilustr.

Kemalist Devrimi-Devrimin karakteri, faktörleri, stratejisi s.207-212.

Kemalizm-Propaganda-Kemalizmin Eleştiri ve Savunması, s.212-232.

Ölüm İlânı, s.236-237.

24. Dardaneli i borba za Sredozemno more (Çanakkale Boğazı ve Akdeniz İçin Savaş), Beograd, Izdanye Sedme Sile, 1939, 64 str. (Dokumenti sadašnyitse:11).

Kemal Atatürk hakkında s.5-27.

25. Kus-Nikolayev, Mirko

Kamal Atatürk: Ogled to turskom čudu (Kemal Atatürk: Türk Mucizesine Bakış), Mirko Kus Nikolayev, Zagreb, Nakladna knjara "Orbis", 1939, 30 str. (Biblioteka likovi).

26. Şahinov-Ekremov, Munir

Turska-Danis i Syutra: Prosyek kroz jivot yedne drjave (Türkiye-Bugün ve Yarın: Bir Devletin Hayat Ortalaması)/Munir Şahinov-Ekremov, Sarayevo, Muslimanske sviyest, 1939, 192 str., ilustr.

Kemal, Bir Dehanın Hayat Yolu, s.13-78.

27. Tomić, Zoran Sv.

Kemal Ataturk. Tvorats nove Torske (Kemal Atatürk: Yeni Türkiye'nin Kurucusu)/Zoran Sv. Tomić: Sa uvodom Suphi Tanriera (Tanri-er'in yazdığı giriş) Beograd; Grafički umetnički zavod "Planeta", 1939, 105; 287 str, ilustr.

[1939]

28. Hadzon, G.F.

Turska, Grčka i istočno Sredozemno more (Türkiye, Yunanistan ve Doğu Akdeniz)/G.F. Hadzon, Beograd, Izdavačka zadruga politika i društvo S.O. Y., 1939, 34 str. (Savremena pitanja: Posebna izdanya: Prevodi).

Kemal Atatürk'ün Savaşları s.21-24.

1954

29. Çontic, Mithat

Turska i nyen polojay u svetu: İstoriski put turskog naroda: Privredni nazvitak: Politički jivot: Mecunarodni polojay (Türkiye ve O'nun Dünya-

daki Yeri; Türk Halkının Tarihi Yolu; Ziraat Gelişmesi; Siyasi Hayatı ve Uluslararası Durumu)/Mithat Çontic, Beograd, Narodna kniga, 1954, 79 str.

Mustafa Kemal, s.15-18.

Reformların Uygulanması, s.26-28.

Cumhuriyet Düşmanlarına Karşı Mücadeleler s.28-29.

Bozkurt, s.29-30.

[1954]

30. Savremena Turska (Çağdaş Türkiye), Beograd, Novinsko izdavačko predozeće Udrujenya novinara Sırbije, (s.a.), 157 str., ilustr.

Kemal Atatürk'ün Yaptıkları; Anadolu-Fırtınalı Geçmişin Ülkesi/Mithat Çontic s. 35-37

Türk Halkının Karar Verme Saatlerinde Kemal/V. Sinceliç, s.43-45.

Türkiye'de Eski Kalıntılar ve Kemal Atatürk/Duşan Timotiyeviç s.45-48.

1970

31. Stoyadinoviç, Milan M.

Ni rat ni pakt: Jugoslaviya izmecu dva rata (Ne Savaş Ne Antlaşma: İki Dünya Savaşı Sırasında Yugoslaviya)/Milan M. Stoyadinoviç, Riye-ka, Otokar Keršovani, 1970, 36; 679 str.

Kemal Atatürk'le Beraber, s.384-396.

1975

32. Dimitrovski-Takets, Dimitar

Manaki i Bitola (Manaki ve Manastır)/Dimitar Dimitrovski-Takets, Bitola, Rabotniçkiot Uneverzitet "Krstes P. Misirkov), 1975.

Atatürk ve Karinte.

2. ARAŞTIRMALAR VE MAKALELER

1921

1. İstočno pitanye (Doğu Sorunu) - M. Spalaykoviç

U:*

NOVİ JIVOT, 5, 10 (25.06.1921) str. 289-295

2. Ratne operetsiye u Maloy Aziyi u yunu i yulu ove godine (Hazi-
ran ve Temmuz Yılında Anadolu'daki Savaş Operasyonları)/V.D.

U:

RATNİK, 37, 10, (oktobar /Ekim 1921) str. 78-85

3. Različitosti. Ratne operetsiye u Maloy Aziyi 1920-1921 (Farklı-
lıklar; 1920-1921 Yılında Anadolu'da Savaş Operasyonları)/V.D.

U:

RATNİK; 37, 4-5 (April-May/Nisan-Mayıs 1921) str. 191-194

1922

4. Yunak Turske Mustafa Kemal (Türkiye'nin Kahramanı Mustafa
Kemal)/Abdurrezak Hifziya Byelovats

U:

İRŞAD; 1,2 (1922) na str. 1.

5. Jivi Mrtvast (Ölümsüz) / Sakib Korkut.

U:

İRŞAD; 1,3 (1922), str. 1-2.

1923

6. Kemal Paşa/Claire Price, preveo (çeviren) A.K.

U:

HIRVATSKA SLOGA: 5 (1923), str. 2-9.

Preuzeto iz američke revije "Current History" (Amerikan dergisi
"Current History" den alınmıştır).

7. Unutrašni politički položaj Turske (Türkiye'nin İç Siyasi Duru-
mu)/N.

* Makalenin yayımlandığı gazete veya derginin içinde bulunduğunu göstermektedir.

U:

NOVI JIVOT; 13, 8, (14.04.1923), str. 230-231.

8. Ustavne problem u Turskoy (Türkiye'de Anayasa Sorunu)/N.Y.

U:

NOV JIVOT; 15, 11 (20.10.1923), str. 324-327.

9. Turska i mir na istoku (Türkiye ve Doğudaki Barış) / M. Pilya

U:

NOVI JIVOT; 13, 6, (31.03.1923) str. 161-166.

10. Posle proglasa Turske Republike (Türkiye Cumhuriyeti'nin İlanından Sonra)

U:

NOVI JIVOT; 16, 3 (17.11.1923), str. 79-83.

11. Kemal-paşına vlada protiv radničkih organizatsiya (Kemalpaşa Hükümeti İşçi Kuruluşlarına Karşı)

U:

RADNIČKO YEDINSTVO, 2, 16 (1923), str. 2-3.

1926

12. Mlada Turska Republika: İzlaganye g. Yusufa Hikmeta o Kemalovim reformama (Yeni Türkiye Cumhuriyeti, Yusuf Hikmet Beyin Mustafa Kemal reformları ile ilgili sunuşu)

U:

REČ I SLİKA; 1,2 (februar/Şubat/1926), str. 31-33, 160, ilustr.

13. Kemalova reforma i İslam na Balkanu: İstisrpliva ameriçka kniga o modernoy Turskoy (Kamal'ın Reformu ve Balkanlar'daki İslam; Modern Türkiye Hakkında yazılan bir Amerikan eseri)/Milan Şufflay

U:

NOVOSTİ; 20, 140 (1926), na str. 12.

1929

14. Yedan pogled na turske protuislamske reforme (Türk-İslâm Karşıtı Reformlara Bir Bakış)/Chameran [İbrahim Hakki Çokiç]

U:

HİKYMET; 1, 4 (1929), str. 116-119.

1,5 (1929), str. 142-146.

1,6 (1929), str. 178-182.

1,8-9 (1929), str. 260-262.

1,10-11 (1929), str. 314-320.

2,15 (1930) str. 81-89.

15. Nayveçe dyelo Kemal-paşe: İnteresatna izyava Sveučilišnog profesora za zapadno književnost Yusufa Şerifa/S tuskog preveo Tahir Daudbegoviç (Kemalpaşa'nın En Önemli Eseri; Batı edebiyatı Profesörü Yusuf Şeref'in ilginç beyanatı, Türkçeden çeviren Tahir Daudbegoviç)

U:

YUGOSLAVENSKI LİST; 30,159 (1929), na str. 3.

1930

16. Nova Turska/Osman Nuri Hacıç (Yeni Türkiye)

U:

GAYRET; 11, 5 (1.03.1930), str. 73-75.

17. Kako stoi kemalistički rejim u Turskoy (Türkiye'deki Kemalist Rejim Nasıl Ayakta Duruyor)

U:

HİKYMET; 2, 17 (1930), str. 155-158.

2, 18 (1930), na str. 190.

18. Kroz hareme sultana i paşa (Sultan ve Paşaların Haremleri)

U:

İLOSTROVANI LİST NEDELYA; 12, 205 (15.02.1931), str. 16-18.

1932**19. Kemalizm i islamski sviyet/Avni (İslâm Dünyası ve Kemalizm)**

U:

HİKYMET: 3, 35 (1932), str. 150-152.

20. Kemal Paşa-İslam/Abdurahman Meşiç

U:

NOVİ BEHAR, 6, 7-8 (1932-1933), str. 94-95.

21. A. Kemal-paşa i mi (A. Kemalpaşa ve Biz)/Nuriya Paşiç (A. Kemal Paşa ve Biz)

U:

NOVİ BEHAR: 6, 4-5 (1932-1933), str. 52-54.

22. Kemal-paşa i sviyet/Maksim Svava (Kemalpaşa ve Dünya)

U:

NOVİ BEHAR, 6, 6(1932-1933), str. 74-75.

23. Simiç Stevan: Nayveçi reformator danaşnitse/A. Uroşeviç (Simiç Stevan; Günümüzün En Büyük Reformcusu)

U:

YUJNİ PREGLED; 7, 11-12 (1932), na str. 489.

1933**24. Preobrajenya yednog naroda (Bir Ulusun Değişmesi)/Hifzi A. Byelovats**

U:

JİVOT İ RAD; 17, 104 (15.12.1933), str. 1480-1490.

25. Reforme Mustafe Kemal Paşe i nyihov znaçay u jivotu musulmana (Mustafa Kemalpaşa'nın Reformları ve Bu Reformların Müslümanların Hayatındaki Önemi)/A. Byelovats

U:

JİVOT İ RAD; 17, str. 1291-1301.

26. İz turskog sviyeta (Türk Dünyasından) Chameran/[İbrahim Hakki Çokiç]

U:

HİKYMET; 4, 45 (1933), str. 285-288.

27. Deset godina nove Turske: İstoriyska syednitsa Turske narodne skupštine (Yeni Türkiye'nin Onuncu Yıldönümü; Türkiye Millet Meclisinin Tarihi Oturumu)

U:

YUOGSLOVENSKA POŠTA; 5, 1339 (16.10.1933) na str. 6.

28. İz turskog sviyeta (Türk Dünyasından)/H.

U

HİKYMET; 5, 54 (1933) str 190-192.

5, 55 (1934) str. 222-224.

29. Nova Turçiya: Deset let konstruktivnega dela (Yeni Türkiye; Yaratıcılığın Onuncu Yıldönümü)/Ali Bey Haydar, Priopçio (iştirak eden) S.M.

U:

SLOVENSKÍ BEOGRADSKÍ TYEDNİK; 1, 4 (1933), str. 1-2.

30. "Yugoslovenska pošta" na proslavi 10-godišnjitse Kemalove Turske: Novi jivot na ruşevinama Otomanskog tsarstva ("Yugoslavenska pošta", Kemal Türkiye'sinin Onuncu Yıldönümünde; Osmanlı İmparatorluğu'nun Yıkıntılarında Yeni Bir Hayat)/Hamza Humo

U:

YUGOSLAVENSKA POŠTA, 5, 1354 (1933), na str. 9.

5, 1358 (1933), na str. 6.

5, 1360 (1933), na str. 9.

5, 1363 (1933), na str. 6.

5, 1364 (1933), na str. 6.

31. Kemalistçe vyerske reforme: Odgovor Milyku Karaçu i nyegovim istomišlinitisima (Dini Kemalist Reformlar: Milyko Karaçu ve onun gibi düşünönlere cevap)/Yahyazade

U.

HİKYMET; 4, 46 (1933), str. 312-314.

32. Deset godina nove Turske: Kemalpaşa stvara Tursku Republiku: Lozanski mir pırva pobiyeda Aziye nad noviyom Evropo (Yeni Türkiye'nin Onuncu Yıldönümü; Kemalpaşa Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruyor, Lozan Barış Antlaşması Asya'nın Yeni Avrupa'ya Karşı İlk Zaferi)

U:

YUGOSLOVENSKA POŠTA; 5, 1336 (21.10.1933), na str. 9.

33. Turski politički krugovi oçekuyu de çe sastanak u Tsarigradu uçvrstiti politiku mira, poverenya i saradnye na Balkanu: Sastanak Ny. V. Kralya sa predsednikom Turske Republike: Doçek Ny. V. Kralya i Kralyitse u Tsarigradu ye veoma srdačan (Türk Siyasi Çevreleri İstanbul'daki Toplantının Balkanlarla Olan Barış Siyasetini, Güveni ve İşbirliğini Kuvvetlendireceğine Ümit Ediyorlar; Kralya Ny. V.'nin Türkiye Cumhuriyeti Devleti Başkanıyla Görüşmesi; Kralya Ny. V. ve Kralyiçe İstanbul'da Çok Sıcak Karşılandılar).

U:

POLİTİKA; 30, 9121 (5.10.1933) na str.1.

34. U Tsarigradu Turski politički kurgovi oçekuyu Balkanski Sporuzum: posle sastanka u Tsarigradu: Ny. V. Kralya i Kralyitsa stiju "Dubrovnikom" pred Kırf, a na ostirvo çe se iskirtsati sutra uyutro (İstanbul'daki Siyasi Çevreler Balkan Devletleri Antlaşmasını Bekliyorlar; İstanbul'daki Toplantıdan Sonra Kral Ny. V. ve Kraliçe "Dubrovnik"le ve Korfi Adasına Ulaştılar)/Mihaylo Petroviç

U:

POLİTİKA; 30, 9122 (6.10.1933), na str.1.

35. Zvanično saopštenye o sastanku (Toplantı Hakkında Resmi Bildiri)

U:

POLİTİKA; 30.9122, (6.10.1933), na str.1.

36. Veçera kod Gazi Mustafe Kemal-paşe (Gazi Mustafa Kemalpaşa'da Akşam Yemeği)

U:

POLİTİKA; 30, 9122, (6.10.1933), na str.1.

37. "Dubrovnik" ye yuče uyutro krenuo za Korfi ("Dubrovnik" Dün Kırf Adası'na Doğru Hareket Etti)

POLİTİKA; 30, 9122 (6.10.1933), na str.1.

38. Otkada Mustafa Kemal nosi titulu Gazi i šta ona znaçi Da li znate? (Mustafa Kemal Ne Zamandan Beri Gâzi Unvanına Sahiptir ve Bu Unvanın Anlamı Nedir, Biliyor musunuz?)

U:

POLİTİKA: 30, 9122, (6.10.1933), na str. 11.

39. Politička aktivnost nove Turske: Rezultati koyi se oçekuyu ot puta Ny. V. Kralya (Yeni Türkiye'nin Siyasi Faaliyetleri; Ny. V. Kralın Yolculuğundan Beklenen Neticeler)/Mih. Petroviç.

POLİTİKA; 30, 9130 (14.10.1933), na str. 1.

40. Şest printsipa Turske Republike. Republikanizam, natsionalizam, demokratiya, laitsizam, dirjavotvorstvo, revolutsionarstvo: Pred proslavu u Ankari (Türkiye Cumhuriyeti'nin Altı Prensibi; Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Demokrasi, Lâiklik, Devletçilik, İnkılâpçılık; Ankara'daki Törenden Önce)/M. S. Petroviç.

U:

POLİTİKA; 30, 9140 (14.10.1933), str. 1-2.

41. Stara i nova Ankara: Povodom proslave Turske Republike: Pres-tonitsa koya ye za deset godina izrasla iz puste (Eski ve Yeni Ankara: Türkiye Cumhuriyeti'nin Onuncu Yıl Dönümünün Kutlamaları Sebebiyle; Çölde Kurulan Onyılılık Başkent)/M.S. Petroviç

U:

POLİTİKA; 30, 9144 (28.10.1933), na str. 5.

42. Turska Republika danas proslavlya svoyu desetgodishnitsu (Türkiye Cumhuriyeti Bugün Onuncu Yıl Dönümünü Kutluyor)/T.

U:

POLİTİKA; 30, 9145 (29.10.1933), na str. 2.

43. Kemal-paşa drji govor masi od preko 100.000 lyudi: Proslava desetogodinhytse Turske Republike (Kemalpaşa 100.000 Kişi Önünde Konuşma Yapıyor; Türkiye Cumhuriyeti'nin Onuncu Yıl Dönümü Kutlamaları)

U:

POLİTİKA; 30, 9147, (31.10.1933), na str.3.

44. G. Alber Saro o novoy Turskoy (G. Alber Saro Yeni Türkiye Hakkında)

U:

POLİTİKA; 30, 9147 (31.10.1933), na str. 3.

45. Turska Republika i turska voyska: Posle Ankarskih svečanosti: Yako se u Turskoy sve ostalo iz osnova izmenilo voyska ye ostala glavni faktor u drjavi (Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Ordusu; Ankara Kutlamalarından Sonra; Türkiye'de Her Şey Yeniden Değişime Uğrasa da Ordu Devletin En Önemli Faktörü Olarak Kaldı) / M.S. Petroviç

U:

POLİTİKA; 30, 9156 (9.11.1933), na str. 2.

46. Kemalisti i islamska verska zayednitsa: Pismo iz Turke: Zašto ye Kemal Paşa odvoyio veru ot drjave (Kemalistler ve Diyanet İşleri, Türkiye'den Mektup: Kemalpaşa Dini Neden Devletten Ayırdı)/M.S. Petroviç

U:

POLİTİKA; 30, 9160 (13.11.1933), na str. 6-7.

47. Danaşnyi pakt priyatelstva sa Turkom pripremlyen ye yoş prell godina: Odbiyanyem da uçastvuye u pododu na Tsarigrad, naşa drjava ye omoguçila konsolidovanye Turske (Türkiye ile Olan Barış Antlaşması 11 Yıl Önce Hazırlanmıştı, İstanbul'a Olan Sefere Katılmayı Rededen Devletimiz Türkiye ile İlişkilerini Sağlamlaştırmıştır)/Andra Milosavlyeviç

U:

POLİTİKA; 30, 9174 (27.11.1933), na str.1.

48. Yugoslavya i Turska (Yugoslavya ve Türkiye)/Nacib Abduramoviç

U:

POLİTİKA; 30, 9176, (29.11.1933), na str. 2.

49. Mustafa Kemal

U:

NARODNE NOVINE; 37 (1933), str.2-3.

50. 10-godišnitsa Turske Republike: Mustafa Kemal utvrduye vlast (Türkiye Cumhuriyeti'nin Onuncu Yıl Dönümü; Mustafa Kemal İktidarı Tasdik Ediyor)

U:

YUGOSLOVENSKA POŠTA; 5, 1340 (27.10.1933) na str. 3.

51. Neimari savremene Evrope (Çağdaş Avrupa'nın Gözdeleri) / Karlo Sfortsa, Prikaz Milan Rayiç (anlatan Milan Rayiç)

U:

JIVOT I RAD; 14, 83 (1.02.1933), str. 137-146.

52. Deset godina Turske Republike (Türkiye Cumhuriyeti'nin Onuncu Yıldönümü)/Maksim Svava

U:

NOVI BEHAR; 7, 8-9-10 (15.11.1933), str.120-122.

1934

53. Yugoslaviya ye izgubila svoga, velikog voçu, a çoveçanstva na-yiveçeg pristalitsu mira (Yugoslavya Büyük Önderini, Dünya İse En Büyük Barışçısını Kaybetti) / D.P. Mihayloviç

U:

POLİTİKA; 31, 9483 (11.10.1934), na str. (6).

54. Telegram Gazi Kemal Mustafa-paşe (Gazi Mustafa Kemalpaşa'nın Gönderdiği Telgraf)

U:

POLİTİKA; 9483 (11.10.1934), na str. [14]

55. Zvanične delegatsiye stranih drjava na pogrebu; Turska delegatsiya (Yabancı Yüklelerin Resmi Heyetleri Cenaze Töreninde; Türkiye'nin Heyeti)

U:

POLİTİKA; 31, 9488 (16.10.1934), na str. [11].

56. 29. Oktobar natsionalni praznik Turske: Uspesi mirolyubive politike Gazi Mustafa Kemal Paşe (29 Ekim, Türkiye'nin Milli Bayramı, Gazi Mustafa Kemalpaşa'nın Barışçı Politikasının Başarıları)

U:

POLİTİKA; 31, 9501 (29.10.1934), na str. 2.

57. Yevtiç u spesiyalnoy audiyentsiyi kod Kemal-paşe: Turska ştam-pa o ubrzavaniyu protsesa urganizatsiye mira na Balkanu (Yevtiç, Kemalpaşa'nın Özel Kabulü Sırasında: Balkanlar'daki Barış Sürecinin Oluşma Organizasyonu ile İlgili Türk Yayınları)

U:

YUGOSLOVENSKA POŞTA; 5, 1485 (21.04.1934), na str. 1.

1935

58. "Kemal" Atatürk a ne "Kiyemal" ("Kiemal" Değil "Kemal" Atatürk)/Muhsin Ebul

U:

HİKYMET; 6, 3 (1935), str.93-94.

59. Posveçeno Velikom i Heroyiskom Pretsyedniku Turske Republike Bay Kemal Ataturku (Türkiye Cumhuriyeti'nin Büyük ve Kahraman Başkanı Bay Kemal Atatürk'ke Adanmıştır)/Şirin Haydin).

U:

NEDELYA; 16, 428 (1935), na str. 25.

60. Kemalpaşa o balkanskom Sporazumu: Balkanske zemlye nastaviča yoš intenzivniye politiku saradnye i mejusobne pomoči (Kemalpaşa, Balkan Antlaşmasıyla İlgili; Balkan Ülkeleri, Siyasal İşbirliğini ve Yardımlaşmayı Daha Yoğun Bir Şekilde Devam Edecektir)

U:

YUGOSLOVENSKA POŠTA; 6, 1804 (11.05.1935), na str.1.

61. Velik ye Kemal Atatürk (Kemal Atatürk Büyüktür)/Spektator

U:

DUBROVAČKA TRUBUNA; 7, 276 (1935), na str. 1.

1936

62. Od skopskog gimnazialka i lyekara do ministra inostranih dyela: Dr. Tefik Rüştü Aras: Jivot istaknutog saradnika stvaraoka Nove Turske Atatürka (Üsküp lisesinden doktorluğa ve dışişleri bakanlığına kadar. Dr. Tefik Rüştü Aras: Yeni Türkiye'nin yaratıcısı Atatürk'ün ünlü arkadaşının hayatı/Maksim Svava).

U:

PRAVDA; 10, 43 (1936), str. 9-10.

63. Priyatelstvo Yugoslaviye i Turske treba sprovoditi i kroz srtsa jena i omladiné (Yugoslavya ve Türkiye Arasındaki İyi İlişkileri, Bu Ülkelerin Kadınları ve Gençleri Arasında da Olmalıdırlar).

U:

NEDELYNE İLUSTRATSİYE; 12,50 (13.12.1936), str. 6-7.

1937

64. Kemalisticıka Turska i nyezın voca Gazi Mustafa Kemal-Atatürk (Kemalist Türkiye ve Onun Önderi Mustafa Kemal Atatürk)/Esadbeg Ali-begoviç

U:

GAYRET; 18, 12 (Oktober/Ekim 1937), na str. 214.

18, 14 (detsembar/Aralık 1937), na str. 262.

65. Otvaranye turske izlojbe u Muzeyu Kneza Pavla (Prens Pavle Müzesi'nde Türk Sergisinin Açılışı)/B.

U:

BEOGRADSKE OPŠTINSKE NOVINE; 4-6 (april/-yuni/Nisan-Haziran 1937), str. 371-372.

66. Utistsi s kongresa u Dolmabahçi: Şef drjave Kamał Atatürk pristuvvao ye svakoga dana i priye i posliye podne, syednitsama kongresa (Dolmabahçe'deki Kongreden İzlenimler; Devlet Başkanı Atatürk Öğleden Önce ve Öğleden Sonra Olmak Üzere Her Gün Kongrenin Oturumlarına katıldı)/ Fehim Bayraktareviç

U:

GAYRET: 18, 14 (detsembar/Aralık 1937), str. 260-261)

67. Mustafa Kemal, nepriyatety traditsiye (Mustafa Kemal, Geleneklerin Düşmanıdır)/Hans Froembgen.

U:

İZBOR NAYBOLYIH SAVREMENIH ÇLANAKA; 2, 9 (septembar/Eylül 1937), str. 960-965.

68. İzlojba turskih slika i publikatsiya (Türk Resim ve Yayını Sergisi), Beograd, Muzey Kneza Pavla (Prens Pavle Müzesi), 1937, str. 209, ilustr.

69. Kako yi postala Turska Republika? İz knyige Maksima Svare Gazi Mustafa Kemala-paşa (Türkiye Cumhuriyeti Nasıl Doğru?, Maksim Svare'nin "Gazi Mustafa Kemal Paşa" Kitabından).

U:

PRAVDA; 11, 43 (1937), na str. 4.

1938

70. Predsednik turske republike: Nikoya odlomkov iz nyegovih navyajnyih govora (Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkanı; O'nun En Önemli Konuşmalarından Bazı Alıntılar)/Havzi Byelovats.

U:

SLOVENATS; 66, 162 (1938), na str. 9.

71. Bolest g. Kemala Ataturka pogoršala se (Bay Kemal Atatürk'ün Sağlık Durumu Kötüleştii).

U:

POLİTİKA: 35, 10939 (10.11.1938), na str. 1.

72. Gazi Mustafa Kemal-paşa Ataturk/M[i]lo B[oroyeviç].

U:

NOVİ BENAR; 12, 7-14 (1938-39), str. 117-122.

73. G. Kemal Ataturk ponovo teško oboleo (Bay Kemal Atatürk Yeniden Ağır Hastalandı)/C. Bukilitsa

U:

VREME, 18, 6038 (10.11.1938), na str.1.

74. Pripreme za pogreb Kemala Ataturka (Kemal Atatürk'ün Cenaze Töreni Hazırlanıyor)/C. Bukilitsa.

U:

VREME; 18, 6044 (16.11.1938), na str. 4.

75. Sahrana Ataturkova obaviçe se 21. novembra u Ankari (Atatürk'ün Cenaze Töreni 21 Kasımda Ankara'da Yapılacaktır)/C. Bukilitsa.

U:

VREME; 18, 6041 (13.11.1938), na str.3.

76. Smrt Kamala Ataturka (Kemal Atatürk'ün Ölümü)/C. Bukilitsa

U:

VREME; 18, 6039 (11.11.1938) na str. 1, 4.

77. Turska sprema grandiozan pogreb Ataturku (Türkiye, Atatürke Muhteşem Bir Cenaze Töreni Hazırlıyor)/C. Bukilitsa.

U:

VREME; 18, 6043 (15.11.1938), na str. 3.

78. Zakletva studentske omladine pred Ataturkovim Pomenikom u Tsarigradu (İstanbul'da Bulunan Atatürk'ün Anıtı Önündeki Türk Üniversite Gençliği'nin Yemini)/C. Bukilitsa.

U:

VREME; 18, 6042 (14.11.1938), na str. 3.

79. Mustafa Kemal/Edhem Bulbulović.

YUGOSLOVENSKİ LİST; 21, 266 (11.11.1938), na str. 3.

80. Ataturkov pogreb (Atatürk'ün Cenazesi)/B. TS.

U:

VREME; 18, 6049 (21.11.1938), na str. 1,3.

81. Yuçe ye u Anvkari sahranyen kemal Ataturk (Dün Ankara'da Kemal Atatürk Defnedildi)/V.Ts.

U:

VREME; 18, 6050 (22.11.1938), na str.1,3.

82. Tsarigrad u jalosti: Slike našeg spetsiyalnog dopisnika R. Noiveyea (İstanbul Yas Tutuyor; Özel Muhabirimiz R. Noiveyea'nın Yaptığı Fotoğrafları)

U:

VREME; 18, 6041 (13.11.1938) na str.1.

83. Savremeni İslam (Çağdaş İslâm)/André Clot.

U:

İZVOR NAYBOLYIH SAVREMENIH ÇLANAKA; 3,5 (Mayıs 1938), str. 518-539.

84. Političko izgracivanye nove Turske (Yeni Türkiye'nin Siyasi Yapılanması) Manoylo Çučković

U:

YUJNİ PREGLED; 12, 11-12 (novembar-detsembar/Kasım - Aralık 1938), str.430-440.

85. Danas ye turski narod otpratio na večni počinak ota Turske (Bugün Türk Milleti Türkiye'nin Babası Olan Kemal Atatürk'ü Ebedi İstirahatına Gönderdi).

U:

PRAVDA; 34, 12223 (22.11.1938), na str.1.

86. Gazi Mustafa Kemal Atatürk: Otats Nove Turske i Turaka kao nove generatsiye (Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Yeni Türkiye'nin Yeni Türk Neslinin Atası).

U:

POLİTİKA; 35, 10941 (12.11.1938), ha str. 2.

87. Iz jivota Kemala Ataturka: Na putu ka spasu i preporodu Turske (Kemal Atatürk'ün Hayatından; Türkiye'nin Kurtuluşu ve Yeniden Doğuşu).

U:

PRAVDA; 34, 12214 (13.11.1938), na str. 1-2.

88. Politički Pregled: Dva pokoynika (Siyasi Bakış; İki Rahmetli)/İnostrani, yabancı (Yovan Yovanoviç-Pijon).

U:

SRPSKI KNYEJEVNI GLASNİK; 55, 7 (1.12.1938), str. 528-531.

89. Umro ye otak Turaka-Kamal Ataturk, veliki drjavnik, voynik i reformator (Türklerin Atası Büyük Devlet Adamı, Asker ve Yenilikçi Mustafa Kemal Vefat Etti)/İliya Yukiç.

U:

HRVATSKI DNEVNİK; 3, 904 (1938), na str.2.

90. Kemal Ataturk na odru: fotografiye (Kemal Ataturk'ün Ölümü; fotoğraflar).

U:

VREME; 18, 6047 (19.11.1938), na str. 1.

91. Kemal Ataturk.

U:

YUTRO; 19, 262 (1938), na str. 1.

92. Ankara se priprema za grandioznu sahranu Ataturka (Ankara Atatürk'ün Muhteşem Cenaze Töreni İçin Hazırlanıyor)/Lukaçević

U:

VREME; 18, 6047 (19.11.1938), na str. 3.

93. Danas Tsarigrad isprača na večni počinak u Ankaru ota Nove Turske Kemala Ataturka (Bugün İstanbul Yeni Türkiye'nin Atası Olan Atatürk'ü Ankara'daki Ebedi İstirahatına Uğurlamaktadır)/M. M[arkoviç].

U:

POLİTİKA; 35, 10948 (19.11.1938), na str. 5.

94. Danas Narodu u Tsarigradu počinje da odaye poštu Kemal Ataturku (Bugün İstanbul'daki Halk Kemal Atatürk'ü Saygı Duruşunda Bulunmaya Başladı) / M. Markoviç.

U:

POLİTİKA; 35, 10945 (16.11.1938), na str. 5.

95. Gazi Kemal Ataturk tvorets nove Turske, izdahnyo juče u dvortsu Dolma Bakçe u Tsarigradu (Dün Yeni Türkiye'nin Kurucusu Gazi Kemal Atatürk İstanbul'daki Dolma Bahçe Sarayı'nda Son Nefesini Verdi) / M. Markoviç

U:

POLİTİKA; 35, 10940 (11.11.1938), na str. 1-2.

96. Kemal Ataturk biçe sahranyen u veličanstveni mauzoley, koi će se podići verovatno na negovyom imanyu kod Çankaya u bliznii Ankare (Kemal Atatürk Büyük Bir İhtimalle Ankara Yakınlarında Bulunan Çankaya Arazisinde İnşa Edilecek Olan Mozoleye Gömülecektir) / M. Markoviç

U:

POLİTİKA; 35, 10944 (15.11.1938), str.1-2.

97. Posle smrti Kemala Ataturka za predsednika Turske Republike izabran ye g. İsmet İneni (Kemal Atatürk'ün Ölümünden Sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkanı Görevine İsmet İnönü Seçildi) / M. Markoviç.

U:

POLİTİKA; 35, 10941 (12.11.1938), na str. 1.

98. Sveçana sahrana Kemala Ataturka obaviçe se u nedelyu, 21. novembra u Ankari (Kemal Atatürk'ün Cenaze Töreni 21 Kasım Pazar Günü Ankara'da Düzenlenecek)/M. Markoviç.

U:

POLİTİKA; 35, 10947 (18.11.1938), na str.3.

99. Turska plaçe nad odrom svoga tvortsa Kemala Ataturka (Türkiye, Kurucusu Kemal Atatürk'ün Arkasından Gözyaşı Döküyor) / M. Markoviç.

U:

POLİTİKA; 35, 10942 (13.11.1938) str. 1-2.

100. Turska ştampa u Ataturku (Atatürk'le İlgili Türk Yayınları) / M. M [arkoviç].

U:

POLİTİKA; 35, 10941 (12.11.1938), na str. 2.

101. Veliçanstvena sahrana Kemala Ataturka u Ankari (Ankara'da Kemal Atatürk'ün Muhteşem Cenaze Töreni) / M. Markoviç.

U:

POLİTİKA; 35, 10951 (22.11.1938), na str. 3.

102. Jalost u Turskoy za Kemalom Ataturkom (Türkiye'nin Kemal Atatürk İçin Yas Var) / M. M. [arkoviç].

U:

POLİTİKA; 35, 10954 (25.11.1938), na str. 3.

103. Na putu ka spasu i preporodu turske (Türkiye, Kurtuluşa ve Rönesansa Doğru).

U:

PRAVDA; 34, 12213 (12.11.1938), str. 1-2.

104. Natsionalna borba Kemala Ataturka (Kemal Atatürk'ün Milli Mücadelesi).

U:

PRAVDA; 34, 12211 (10.11.1938), na str.1.

105. Neučekivano, stanye zdravlya pretседnika Turske Republike g. Ataturka ozbilyno se pogorşalo (Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkanı Sayın Atatürk'ün Sağlık Durumu Aniden Kötüleştii)

U:

PRAVDA; 34, 12211 (10.11.1938), na str. 3.

106. Nepregledne mase odaya poslednyi počast Kemal Ataturku (Yoğun Halk Kitlesi Kemal Atatürk'e Son Saygı Borcunu Ödedi).

PRAVDA; 34, 12218 (17.11.1938), na str. 2.

107. O poslednim časovima Ataturka: Opis liyeçnika Dr. Nihat Reşada (Atatürk'ün Son Saatleri; Dr. Nihat Reşat'ın Anlattıkları)

U:

YUGOSLOVENSKI LİST; 21, 289 (8.12.1938) na str. 3.

108. Gazi Mustafa Kemal Ataturk (1881-1938)/Tayib M. Okıç

U:

PREGLED; 12, 179-180 (1938), str. 776-779.

109. "Ataturkova Turska" od M. Svetovskog (Atatürk'ün Türkiye'si - M. Svetavskog'tan)/P.

U:

XX VEK ; 1, 9 (novembar/Kasım 1938), na str. 623.

110. Kemala ye nestalo, ali negovye ideye ostayu za turski narod (Kemal Öldü Ancak O'nun Fikirleri Türk Halkında Kaldı) / N.P.

U:

PRAVDA; 34, 12213 (12.11.1938), str. 1-2.

111. Posliye Ataturkove smrti (Atatürk'ün Ölümünden Sonra)/A [ntun] P[ilepiç].

U:

KATOLIÇKA RUYEÇ; 4, 46 (1938), na str. (sayfa yazılmamıştır. Z.Z.)

112. Istoriyskil ik Kemala Ataturka (Kemal Atatürk'ün Tarihi Kişiliği)/Vasily Popoviç

U:

POLİTİKA; 35, 10942 (13.11.1938), na str. 2.

113. Posle yučerašnyeg dirlyivog oproštaya nove Turske sa svoym tvortsem danas ye turska omladina miting pred Etnografskim muzeyom, na kome se zavetovala da će çuvati natsionalne tekovine Kemala Ataturka (Dün Yeni Türkiye Kurucusundan Acıklı Bir Şekilde Ayrıldıktan Sonra, Bugün Türk Gençliği Etnografik Müzesi'nin Önünde Düzenlendiği Mitingte Kemal Atatürk'ün Bıraktığı Milli Mirası Koruyacaklarına Dair Söz Verdi).

U:

PRAVDA; 34, 12224 (23.11.1938) na str. 3.

114. Posledniy Dan Ataturkov u Tsarigradu (Atatürk'ün İstanbul'daki Son Günü).

U:

VREME; 18, 6046 (18.11.1938), na str. 3.

115. Posledniy povratak tvortsa nove Turske u Ankaru (Yeni Türkiye Kurucusunun Ankara'ya Son Yolculuğu).

U:

PRAVDA; 34, 12221 (20.11.1938), na str. 1.

116. Pred Parlamentom u Ankari veç ye gotov gigantski katafalk, na kome će počivati telo velikog tvortsa nove Turske (Yeni Türkiye Kurucusunun Naaşının Konulacağı Büyük Katafalk Ankara Parlamentosunun Önünde Hazırlandı).

U:

PRAVDA; 34, 12220 (19.11.1938) na str.2.

117. Preko predsednika Republike do obiçnog gracanina, u nepriglednom defileu, od yutros turski narod odaye poslednyu poštu velikom

tvortsu svyoe nove otacbine (Türk Milletinin Tamamı Ülkenin Büyük Kurucusuna Son Saygı Görevini Yerine Getiriyor).

U:

PRAVDA; 34, 1222 (21.11.1938), na str. 3.

118. Prenos tela Kemala Ataturka iz Tsarigrada u Ankaru izvršice se sa veličanstvenim posmrtnim počastima (Kemal Atatürk'ün Naaşı İstanbul'dan Ankara'ya Muhteşem Töreniyle Taşınmıştır)

U:

PRAVDA, 34, 12214 (13.11.1938), na str. 1.

119. Preporoditely Turske Kemal Ataturk i nyegov naslednik İsmet İnönü (Türkiye'ni Yenilikçesi Kemal Atatürk ve O'nun Devamcısı İsmet İnönü)

U:

PRAVDA; 12, 46 (Sarajevo, 1938), str. 9-11.

120. Preporocena Turska (Yeniden Doğan Türkiye)

U:

NEDELYNE İLUSTRATSİYE; 14, 8 (20.2.1938), str. 4-7.

121. Moy prvi susret sa Kemalom Ataturkom (Kemal Atatürk'le İlk Görüşmem)/Novitsa B. Rakočević

U:

POLİTİKA; 35, 10946 (17.11.1938) na str. 4.

122. Slava Kemalu Ataturku (Kemal Atatürk'ün Ünü).

U:

VREME; 18, 6039 (11.11.1938), na str. 3.

123. Smrt Kemala Ataturka izazvala je veliku jalost u našoj zemlji (Kemal Atatürk'ün Ölümü Bizim Topraklarımızda da Büyük Üzüntü Yarattı).

U:

PRAVDA; 34, 12212 (11.11.1938), na str. 2.

124. Po prahu istoriye: Uvod u putopis (Tarihin Tozlarında; Gezi Notlarına Giriş)/M. Svetovski.

U:

XX.VEK; 1, 1, (yanuar/Ocak 1938) str. 127-130

125. Testament Kemala Ataturka: Srtse Ataturkovo biçe saçuvano u posebnoy urni (Kemal Atatürk'ün Vasiyetnamesi; Kemal Atatürk'ün Kalbi Özel Bir Sandıkta Korunacaktır)

U:

YUGOSLOVENSKA POŠTA; 10, 2880 (16.11.1938), na str.1.

126. Turski narod defiluye pored odra svoga slavnog preporoditelya i voca: Smrt Kemala Ataturka izazvola ye veliku jalost u svim drjavama saveznitsama Turske (Türk Halkı Önderlerine Saygı Duruşunda Buyunuyor; Kemal Atatürk'ün Ölümü Türkiye'nin Müttefik Ülkelerinde Büyük Üzüntü Yarattı).

U:

PRAVDA; 34, 12213 (12.11.1938), na str 1.

127. Turski narod se klanya svome velikom preporoditelyu (Türk Halkı Büyük Önderlerinin Önünde Büyük Saygıyla Eğiliyor).

U:

PRAVDA; 34, 12215 (14.11.1938), str. 1-2.

128. U Ankari se danas sahranyuye otats Nove Turske, Kemal Ataturk (Yeni Türkiye'nin Atası Kemal Atatürk Bugün Ankara'da Toprağa Veriliyor).

U:

POLİTİKA, 35, 10950 (21.11.1938), na str. 2.

129. Velikim pogrebnim počastima Kemalu Ataturku u Ankari prisustvuvače voynički odredi sedam drjava pored spetsialnih deligatsiya (Ankara'da Kemal Atatürk'ün Cenaze Törenine Özel Heyetlerin Dışında Yedi Devletten Askeri Temsilcileri de Katıldı).

U:

PRAVDA; 34, 12219 (18.11.1938), na str. 1-2.

130. Veliki şef Turske Republike Kemal Ataturk preminuyo yutros (Türkiye Cumhuriyeti'nin Büyük Önderi Dün Sabah Vefat Etti).

U:

PRAVDA; 34, 12212 (11.11.1938) na str. 1.

131. Voyak revolutsionar in preporoditely: Ob mrtvaşkom odru Kemala Ataturka, ustvaritelya Nove Turçije (Asker, İhtilâlcı ve Yenilikçi; Yeni Türkiye'nin Kurucusu Kemal Atatürk'ün Ölümüne Dair).

U:

YUTRO; 19, 265 (1938), na str. 6.

132. Jivot i Delo kemala Ataturka (Kemal Atatürk'ün Hayatı ve Eserleri)

U:

POLİTİKA; 35, 10940 (11.11.1938) na str. 2.

133. Jivot i rad Kemala Ataturka, tvortsa moderne Turske (Modern Türkiye'nin Kurucusu Kemal Atatürk'ün Hayatı ve Faaliyetleri).

U:

VREME; 18, 6039 (11.11.1938), str. 3-4.

134. Jivot Kemala Ataturka (Kemal Atatürk'ün Hayatı).

U:

PRAVDA; 34, 12212 (11.11.1938) str. 1-2.

135. Smrt Kemala Ataturka: Proklamatsiya vlade turskom narodu (Kemal Atatürk'ün Ölümü; Hükümetin Türk Halkına Hitabı)

U:

YUGOSLOVENSKİ LİST; 21, 266 (11.11.1938), na str. 1.

136. İsmet İneni-predsednik republike Turske: Pripredma za Pogreb Kemala Ataturka (Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkanı İsmet İnönü; Atatürk'ün Cenaze Töreniyle İlgili Hazırlıklar).

U:

YUGOSLOVENSKİ LİST; 21, 276 (12.11.1938), na str. 1.

137. Čestitka Kneza Namyestnika, İ. İnönü: Yugoslovenska delegatsiya na sahrani Kemala (Prens Vekili'den İ. İnönü'ye Telgraf; Yugoslav-ya Heyeti Kemal'in Cenaze Töreninde).

U:

YUGOSLOVENSKİ LİST; 21, 268 (13.11.1938), na str. 1.

138. Kemal Atatürk ye umro. (Kemal Atatürk Vefat Etti)

U:

YUGOSLOVENSKA POSTA; 2876 (11.11.1938), na str. 1.

139. Nakon smrti otsa Otatzbine: Ko će sačuvati Atatürkovu politiku i duhovnu baštinu: Misiya i program velike natsionalističke partiye u Turskoy (Devlet Atasının Ölümünden Sonra; Atatürk'ün Siyasi ve Manevi Zenginliğini Kim Koruyacak; Türkiye'deki Büyük Halk Partisi'nin Misyonu ve Programı).

U:

YUGOSLOVENSKA POŠTA; 10, 2878 (13.11.1938), na str.2.

140. Prenos tela Kemala Atatürka iz Tsarigrada u Ankaru izvršite se sa veličanstvenim posmrtnim počastima: Turska jali svoga velikoga Šefa: İnostrana štampa vrlo povolyno komentariše izbor g. İnenia za predsednika Turske Republike (Kemal Atatürk'ün Naaşı İstanbul'dan Ankara'ya Muhteşem Bir Cenaze Töreniyle Uğurlanacak; Türkiye, Büyük Atası İçin Yas Tutuyor; Yabancı Basın, İnönü'nün Türkiye Cumhuriyeti Başkanı Seçilmesine Olumlu Yorumluyor).

U:

PRAVDA; 34, 12214 (13.11.1938), na str. 1.

141. Ankara tsvet Anatoliye (Ankara, Anadolu'nun Çiçeğidir)/M. Svetovski.

U:

SMENA; 1, 4, (yuni/Haziran 1938), str. 243-246.

1939

142. Struktura danaşnye Turske (Türkiye'nin Bugünkü Yapısı)/Manoylo Çučkoviç.

U:

YUJNÍ PREGLED; 13, 1 (yanuar/Ocak 1939), str. 29-35.

143. Gazi Kemal Atatürk.

U:

DİYEÇL NOVİ BEHAR: PROLOG "NOVOM BAHARU"; 7, 7, -
14 (15.01.1939), na str. 29.

144. Pazličnosti: Povodom smrti Kemala Ataturka, osnivača Nove
Turske (Farklılıklar; Yeni Türkiye'nin Kurucusu Kemal Atatürk'ün
Ölümü Dolayısıyla).

U:

RATNİK; 55, 3-4 (yanuar/Ocak) str. 109-113.

145. Sivi vuk iz Ankara (Ankara'dan Bozkurtal I S-krakou; Prikaz
"Kemal paşa" od H. Ts. Armstronga (H. Ts. Armstronga'nın "Kemal
Paşa" Öyküsü).

RATNİK; 55, 4 (april/Nisan 1939) str. 135-140.

146. Turska jene danas (Bugünkü Türk Kadını)/Gertrud Matschenz-
Streichan.

U:

SMENA; 2, 3-4 (mart-april/Mart-Nisan 1939), na str. 201.

147. Bulbuloviçevo delo o Kemalu i Turskoy (Kemal ve Türkiye
Hakkındaki Bulbuloviç'in Çalışması)/S.C.

U:

GAYRET, 20, 14 (detsembar/Aralık 1939), str. 259-260.

1941

148. Politički pregled: Mecunarodni značaj Turske u današnjem su-
kobu (Siyasi Yorum: Türkiye'nin Bugünkü Kargaşası) / M.V. Jeravjiç.

U:

BRAZDA; 1, 2 (februar/Şubat 1941), str. 110-112.

1953

149. Rajanye nove Turske (Yeni Türkiye'nin Doğuşu)/D. Mrjenoviç

U:

TSRVENA ZVEZDA; 3, 78 (20.10.1953), na str. 2.

3, 79 (27.10.1953), na str. 2.

3, 80 (3.11.1953), na str.2.

3, 81 (10.11.1953), na str. 2.

3, 83 (24.11.1953), na str. [6]

150. Trideset godina Turske Pepublike (Türkiye Cumhuriyeti Otuz Yaşında) / Zdravko Pečar

U:

BORBA; 18, 272 (29.10.1953), na str. 4.

151. Revolutsiya Kemala Ataturka u svyetlosti danaşnye Turske (Kemal Atatürk'ün Yaptığı İhtilâlin Günümüz Türkiye'sine Yankıları) Lyubo Radovanoviç

U:

OSLOBOCENÏYE; 11, 2233 (29-30.11.1953), na. str. 4.

152. Ataturk/Vasko Anastasov

U:

NOVA MAKEDONIYA; 10, 2794 (10.11.1953).

1954

153. Priyatelska Turska: Kemal Ataturk, otats danaşnye Turske (Kardeş Türkiye; Atatürk, Günümüzün Türkiye'nin Atasıdır) / O. Milıçe-viç

U:

BORBA; 19, 91 (17.04.1954), na str. 3-4.

154. Portreti naşih gostiyu-Celal Bayar: Sin zemlye sivoga vuka (Misafirlerimizin Portreleri; Celal Bayar, Bozkurt Toprağın Oğludur)/J. Stekiç

U:

NEDELYNE İNFÖRMATİVNE NOVİNE; 4, 191 (29.08.1954), na str. 1.

1960 (z.z.)*

155. Bio sam Lenynov poslanik u Turskoy: Seçanye na Kemala Ataturka (Lenin'in Türkiye'deki Elçisiydim; Kemal Atatürk'ü Hatırlama) / S. Aralov.

U:

* Çevirmenin eklemesidir

NİN; 10, 495 (3.07.1960); İzbor dokumenta i članaka iz svetske štampe (Dünya Basınından Seçilmiş Belge ve Makaleler); 1, 27, (3.07.1960), na str. 2.

156. İstoriyski govor Gazi Mustafe Kemala Ataturka (Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Tarihi Nutku); Preveo (çeviren) İsmayil Hakki Çauşeviç

U:

GLASNIK VRHOVNOG İSLAMSKOG STARYEŞINSTVA; 11, 1-3 (yan.-mart/Ocak-Mart 1960), str. 310-312.

1972

157. Mladoturskata revolutsiya od 1908 i ulagata na Kemal Ataturk (1908 Yılındaki Yön Türk İhtilâli ve Kemal Atatürk'ün Rolü)/Glasnek Yohanes; Prevod (çeviren) Margarita Aleksovska

U:

İSTORİYA; 8, 2 (1972), str. 65-79.

1973

158. 50 godina na Republikata Turtsiya (Türkiye Cumhuriyeti'nin 50. Yıl Dönümü)/Hasan Vefki

U:

NOVA MAKEDONİYA;

29, 9589 (1.10.1973).

29, 9590 (2.10.1973).

29, 9591 (3.10.1973).

29, 9592 (4.10.1973).

29, 9593 (5.10.1973).

1980

159. Turska se vraça Ataturku (Türkiye, Atatürk'e Dönüyor) Darko Ribnikar

U:

POLİTİKA;

- 77,24093 (31.10.1980), na str. 21.
77,24094 (1.11.1980), na str. 23.
77,24095 (2.11.1980), na str. 19.
77,24096 (3.11.1980), na str. 21.
77,24097 (4.11.1980), na str. 21.
77,24098 (5.11.1980), na str. 21.
77,24099 (6.11.1980), na str. 23.
77,24100 (7.11.1980), na str. 21.
77,24101 (8.11.1980), na str. 23.
77,24102 (9.11.1980), na str. 17.
77,24103 (10.11.1980), na str. 21.
77,24104 (11.11.1980), na str. 21.
77,24105 (12.11.1980), na str. 21.
77,24106 (13.11.1980), na str. 23.
77,24107 (14.11.1980), na str. 21.
77,24108 (15.11.1980), na str. 23.
77,24109 (16.11.1980), na str. 17.
77,24110 (17.11.1980), na str. 21.
77,24111 (18.11.1980), na str. 21.
77,24112 (19.11.1980), na str. 21.
77,24 113 (20.11.1980), na str. 23.
77, 24114 (21.11.1980), na str. 21.
77,24115 (22.11.1980), na str. 23.
77,24116 (23.11.1980), na str. 21.
77,24117 (24.11.1980), na str. 21.
77,24118 (25.11.1980), na str. 21.
77,24119 (26.11.1980), na str. 21.
77,24120 (27.11.1980), na str. 21.

1981

160. Stogodišnitsa Ataturka (Atatürk'ün Yüzüncü Yıl Dönümü)/
Türkkaya Ataöv

U:

MECUNARODNA POLİTİKA; 32.756(1981), str. 23-24.

1982 (z. z.)

161. Mustafa Kemal Ataturk-tvorats moderne Turske: Prvi buntovni
koratsi (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; İlk
İhtilâlciler)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCENYE; 39, 12302 (23.09.1982), na str. 8.

162. Mustafa Kemal Ataturk-tvorets moderne Turske: Povratak u
Solun (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Selya-
nik'e Dönüş)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCENYE; 39, 12303 (24.09.1982), na str. 8.

163. Mustafa Kemal Ataturk-tvorats moderne Turske: Turska Turtsi-
ma (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Türkiye
Türklerindir)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCYENYE; 39, 12305 (25.09.1982), na str. 10.

164. Mustafa Kemal Ataturk-tvorats moderne Tuske: zapostavlyeni
pobyednik (Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'nin Modern Kurucusudur;
İhmal Edilen Bir Kahraman)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCENYE; 39, 12306 (26.09.1982), na str. 12.

165. Mustafa Kemal Ataturk-tvorats moderne Turske: Raspad Os-
manliyskog tsarstva (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kuru-
cusudur; Osmanlı İmparatorluğu'nun Çöküşü)/Pripremila (hazırlayan)
Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCENYE; 39, 12307 (27.09.1982), na str. 6.

166. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: U slujbi naroda (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Halkın Hizmetinde)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCENYA; 38, 12308 (28.09.1982), na str. 10.

167. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: Osuden na smrt (Mustafa Kemal Atatürk, modern Türkiye'nin Kurucusudur; Ölüme Mahkum Edilen)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSVOBOCENYE, 38, 12309 (29.09.1982), na str. 10.

168. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: Sodbonosna bitka (Mustafa Kemal Atatürk Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Tarihi Bir Savaş)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSVOBOCENYE; 38, 123010 (30.09.1982), na str. 10.

169. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: Borba za republiku (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur, Cumhuriyet İçin Mücadele)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSVOBOCENYE; 38, 123011 (1.10.1982), na str. 10.

170. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: Proglašenya Republike (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Cumhuriyetin İlânı)/Pripremila (Hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSVOBOCENYE; 38, 123012 (2.10.1982), na str. 10.

171. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: Provoceny reformi (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Reformların Uygulanması)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşıç

U:

OSLOBOCENYE; 39, 123013 (3.10.1982), na str. 9.

172. Mustafa Kemal Atatürk-tvorats moderne Turske: Otsvaren tsily (Mustafa Kemal Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusudur; Gerçekleşen Hedef)/Pripremila (hazırlayan) Danitsa Yakşiç

U:

OSLOBOCENYE; 39, 123014 (4.10.1982), na str. 6.

1984

173. Şesdeset godina Republike Turske (Türkiye Cumhuriyeti'nin Altmışınıcı Yıl Dönümü)/Mustafa Resuloviç

U:

PREGLED 74,5 (1984), str. 611-623.

3. ANSİKLOPEDİ VE SÖZLÜKLERDEN SEÇİLMİŞ ÇALIŞMALAR

1. Ilustrovani leksion, (Resimli Sözlük), Begrad, İzdanye ilustrovanog lista Nedelya, 1933.

Kemal Paşa Mustafa; na str. 242.

2. Sveznanye. Opšti entsiklopediški leksikon (Genel Ansiklopedik Sözlüğü), Beograd, Naučno delo, 1937, Prva knyiga.

Kemal Paşa, na str. 1035.

3. LONÇAREVIÇ, Duşan A.

Anali Političkih-kulturnih i privrednih dogecaya: (Siyasi, Kültür ve Ziraat Olayların İncelemesi) Entsiklopediya yavnog jivota u reçi i slitsi, (Toplumun Resimli ve Sözlü Ansiklopedisi) Beograd, Ştampariya Minerva, 1938, 768 sayfa+8 sayfa ilustr.

Atatürk K. s. 93, 101-106, 289, 309, 351, 352, 656, 658-659, 665, 670, 672, 679, 694, 698, 704, 743.

4. Mala entsiklopediya Prosveta: Opšta entsiklopediya (Küçük Eğitim Ansiklopedisi; Genel Ansiklopedi), I-II, Beograd, Prosveta, 1959, 1. t.*

Kemal Atatürk; Gazi -Mustafa Kemal-Paşa Atatürk, na str. 423.

* Cilt

5. Voyna ensiklopediya, (Askeri Ansiklopedi) Beograd, İzdaniye redaksiye voyne ensiklopediye 1961, 4 t.

Mustafa Kemal Atatürk, na str.423.

6. Ensikpolediyski leksikon mozaik znanya (Mozaik Bilgisinin Ansiklopedik Sözlüğü), İstoriya, Beograd, Unterpress, 1970, 5 t.

Atatürk, Mustafa Kemal-Paşa, na str. 45.

7. Mala splošna Ensiklopediya, (Küçük Cep Ansiklopedisi) Lyublyana, Beograd, Drjavna zalojba Slovene, Prosveta, 1973

Kemal Atatur, Mustafa

8. Ensiklopediya Leksikografskog zavoda, (Leksikografik Kurumunun Ansiklopedisi) Zagreb, İzdaniye i naklada Leksikografskog zavoda FNRY,* 1955, t. 1.

Atatürk, Mustafa Kemal- Paşa, s. 261-262.**

* Yugoslavya Federal Halk Cumhuriyeti

** Çevirmenin Notu: "Bibliyografik Ek" in 1. bölümü 23 Sırpça (1, 2, 6, 7, 8-12, 14-18, 20-22, 24, 27-31), 5 Hırvatça (3, 5, 13, 19, 25), 2 Boşnakça (23, 26), 1 Makedonca (32), 2. bölümü 144 Sırpça (1-3, 6-10, 12, 13, 18, 23-25, 27, 29, 30, 32-57, 59, 60, 62, 63, 65, 67-69, 71, 73-88, 90-110, 112-130, 132-135, 138-146, 148-151, 153-156, 159-173), 17 Boşnakça (4, 5, 14, 16, 17, 19-22, 26, 28, 31, 58, 64, 66, 72, 147), 8 Hırvatça (11, 15, 61, 89, 111, 131, 136, 137), 3 Makedonca (152, 157, 158), 1 Slovence (70), 3. bölümü de 6 Sırpça (1-6), 1 Hırvatça (8) ve 1 Slovence (7) çalışma içermektedir.

ATATÜRK DÖNEMİNDE TARIM POLİTİKASI

Prof. Dr. Vecdet ERKUN

Bir ülke düşünün ki nüfusunun % 80'i okuma, yazma bilmiyor, % 90'ı çiftçi, 780.000 km² yerde 13.000.000 kişi barınıyor ve düşünün ki bu ülke Balkan, Çanakkale, I. Dünya Savaşı'ndan çıkmış yorgun bitkin ve bu yönleri ile bir çok ihtiyaçlar içinde kıvranan bir ülke... Böyle bir ülkenin kalkınması bir çok engelleri aşması, gelişmiş ülkelerce hiç beklenmiyor. Bu ülkenin başında da ilkeleri belli Türk milletinin özünde ilerleme aşkı olduğunu bilen insanlar var. Bu insanlar bir avuç aydın da olsalar milletiyle bütünleşme yollarını bilen insanlar, bu insanlar Türk hudut boylarında ve yurt içindeki alevleri söndürmeye ahdetmiş insanlardır. İşte bu aydınların içinde gençliğinden beri Türkiye halkının daha iyi bir yaşama kavuşması için ilkeleri zihninde biriktirmiş biri var. O da son yüzyılların başka ulusların tarihinde yer almamış bir büyük insan, yüce Atatürk. Evet, yüce Atatürk ve arkadaşları bu ümidini yitirmiş, yorgun halk kitlesi önünde yurtsever insanlar olarak yaptıkları çalışmalarda bir takım ulusal amaçlar belirlemişlerdir. Bu amaçları genel anlamda açıkladıktan sonra Tarım alanındaki politikanın temelleri üzerinde durmamızda yarar görürüm.

Yerli ve yabancı siyaset bilimi araştırmacılarının yaptıkları araştırmalarla, vardıkları sonuçlara göre, Atatürk ilkeleri açık bir dünya görüşüdür. Bu görüş pozitif, hürriyetçi, bağımsız, bilime dayalı bir nitelik taşır. Bu ilkeler ışığında Atatürk inkılaplarının güç kaynağı bilime, gerçekçiliğe dayanır. Akılcı, laik, halkçı, milliyetçi ve Cumhuriyet prensiplerinin sentezinden oluşmuş, dünya görüşünde batılılaşmayı ana amaç olarak seçmiş ve bu yolda gelişmeye inanmıştır. Bu bakımdan bir çok yazara göre Atatürkçülük, realist, pozitivist bir düşünce sistemidir. Diğer yandan, Atatürk İstiklal Savaşı başlamadan, Samsun'a ulusal egemenlik ilkesine erişmek amacıyla olduğu için çıkmış özgür bir toplumun varlığını öngörmüş olması nedeniyle demokratik temelli akıldan ve ilimden kuvvet alan sürekli bir dinamizmi amaçlamıştır. Temelde, Atatürk ilkeleri insanoğluna ne yeryüzü cenneti vadederek bilimle çelişkiye düşen ve ne de insan aklını ve vicdanını zincire vuran sistemler, ideolojiler içerisinde yer alır. Bu sistemler tenkide açık değildir. Atatürkçülük tartışmaya ve tenkide açık ve yalnız kendi eksenini etrafında dönen kapalı bir görüşe (Fanatik dini rejimler, komünizm, faşizm) bağlı şartlanmış bir görüş tarzı değil modern

çağın açık, belirli ve özgür düşünceler sentezi, yani dünya görüşü olması onun tükenmez güç kaynağı ve güven verici sağlam bir yaşam kaynağıdır.

O halde Atatürkçülük ve o dönem kısaca ulusal egemenlik bakımından siyasi, sosyal, hukuki ekonomik ve kültürel alanların temelini millete dayalı bir açıdan görür. Özellikle ekonomik görüş bakımından da uygulayıcı nitelikte, dürüst, dünyada çağın gelişme düzeylerine göre hareket eden, özel teşebbüsün bilgi ve sermaye birikimi olmadığı için devlet önderliğinde özel teşebbüsünün gelişmesini öngören bağlar üzerine oturtulmuştur. (Kurulan kamu kuruluşları gibi) Bu atılımın amacı, geri kalmış bir toplumu çağdaş bir düzeye ulaştıran aynı zamanda ulusal ekonomi bakımından özgün ve süratle milletin yaşam düzeyini yükseltmek için çalışan çok çalışan bir atılımdır. Evet çalışmak geleneklerimize çok uyar. Bunu tek tümce ile ifade etmek istersek (Atatürkçülük Türkiye'nin çağdaş medeniyet düzeyine erişmesini Atatürk'ün başlattığı inkılapların yürütülmesiyle mümkün olduğunu şart olarak kabul eden yoldur).

Atatürk Döneminde Tarım Politikasının esasları; belirlemeye çalıştığım çağdaş ilkelere dayandırılmıştır. Bununla ilgili olarak Atatürk tarafından söylenmiş bazı deyişlere burada yer vermek istiyorum.

- "Türkiye'nin sahibi hakikisi ve efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür."
- "Ulusal ekonominin temeli ziraattir." (1.11.1923)
- "Gerçek fütühat, yalnız kılıçla yapılan değil, sapanla yapılandır." (16.03.1923)
- "Kılıç ve sapan, bu iki fatihten birincisi ikincisine daimen yenildi." (16.03.1923)
- "Tam bağımsızlık ancak ekonomik bağımsızlıkla mümkündür."
- "Zenginlik ve onun doğal sonucu olan bolluk, rahatlık ve mutluluk yalnız ve ancak çalışanların hakkıdır."

Daha pek çok böyle deyişler var. Bunlar politikaya yön verici sözlerdir. Böylece öyle bir politika ortaya konmuştur ki bu politikanın amacı dengeli, dinamik, sağlıklı ve sağlam temellere oturtulan kalkınma esaslarını ülke çapında uygulamaktır. Bu politika özellikle Tarım alanında teknik ve idari alanda bir pakettir. Çünkü yalnız uygulama ile ilgili teknikler hakkında değil, fakat bu uygulamaların gerçekleştirilmesi için kurumlaşma ile ilgili yasaların çıkarılması da daima göz önünde tutulmuştur. Bu hususta o kadar çok yararlı adımlar atılmıştır ki bunların hepsine burada yer vermek mümkün olmadığı için bazı örneklere değineceğim.

Örneğin, 2 Aralık 1925 yılında çıkarılan 682 sayılı yasa ile ziraatin gelişmesi için; her çeşit filan ve tohumların bedelsiz dağıtımı ve Devletin yönetiminde fidanlık kurulması çiftçinin eğitimi ve verimin artırılması için bedelsiz olarak verilmesi hakkındaki yasadır. Bu yasa çiftçi eğitimi metodlarından olan demonstrasyonların yapılması için temel teknik bir uygulamadır. Marşal yardımı başladığı zaman Amerikan tarım uzmanları böyle bir yasanın varoluşuna şaşmışlardır. Çünkü Amerika Birleşik Devletlerinde Tarım alanında bir yeniliği çiftçilere öğretmek için demonstrasyonlar yapılması temel çiftçi eğitimi metodu olarak bilinir.

Diğer taraftan sabit ve döner sermaye yasaları ile Tarım kuruluşlarına sermaye verilmesi sağlanmıştır (26 Ocak 1925) Bu yasa, devlet eliyle çiftçilere teknik çalışma sonuçlarının gösterilmesi, sermaye, yatırım ve karlılık kavramlarının öğretilmesi yolunda bir düzenlemedir.

Elbette o dönemde köylerin idaresi, gelişmesi sorunlarının çözülmesi, elbirliği, güçbirliği ile köyün kalkınması da dikkate alınmış ve 442 sayılı köy kanunu çıkarılmıştır. Ayrıca verimin artırılması için ekolojik koşullara uygun olarak yüksek verimli tohumlukların gümrük resminden muaf olması yönünde bir yasa çıkarılmıştır. (24 Mayıs 1930)

Bu çalışmalara paralel olarak Türkiye'nin değişik bölgelerinde Tohum Islah istasyonları kurulmuştur. Halen bu istasyonlar Ziraat Araştırma Enstitüleri halinde çalışmaktadırlar. Benim yaptığım araştırmalara göre özellikle Anadolu'da yetişen buğdaygil yem bitkilerinin tohum tutma (Seed Setting) oranları elverişli ekolojik koşullar nedeni ile diğer ülkelerden çok fazladır. Bu bizim bir çok tohum üretme alanında dünyada sayılı ülkelerden olabileceğimizin bilimsel kanıtıdır.

Atatürk döneminde ayrıca Tarımın makineleşmesine de önem verilmiştir. Atatürk bizzat kendi kurduğu orman çiftliğinde modern Ziraat alet ve makinelerinin kullanılmasına önem vermiştir..

Tarım alanında atılımlar yapılırken elbette Tarım Teşkilatının çağdaş ülkelerdeki gibi organize edilmesi gereği de vardır. Böylece Ziraat Vekaleti Teşkilatine dair 1910 sayılı kanun, 29 Aralık 1931 yılında çıkmıştır. Sonradan ilaveler yapılmıştır.

Veteriner Teşkilatı, Orman Teşkilatı bu dönemde çağdaş bir düzene sokulmuştur. 4 Haziran 1935 yılında çıkan Ziraat Vekaleti Vazife ve Teşkilat kanununda veteriner ve 1937 yılında çıkan 3116 sayılı Orman kanunu ve ilaveleriyle orman teşkilatı kurulmuştur. Veteriner yasalarının önemlilerinden Hayvan Sağlık ve Zabıtası Kanunu 3 Mayıs 1928 de çıkmıştır. Bütün bu yasalar henüz yürürlüktedir. Ayrıca İşletmelere Döner Sermaye verilmesi (1934) sağlanmıştır.

Tarım Satış ve Kredi Kooperatiflerinin kuruluşu (1935), Pamuk İslah, Çeltik ekimi Ziraat Bankası'nın kuruluşu, Devlet Meteoroloji İşleri Umum Müdürlüğü'nün kuruluşu 1937 yılındadır. Ayrıca 1933 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuş ve sonra bu Enstitüden Ankara Üniversitesi Ziraat ve Veteriner Fakülteleri doğmuştur. Atatürk Orman Çiftliği kuruluşunda belirttiğim gibi modern Ziraat alet ve makineleri burada kullanılmıştır. (Ziraat Müzesi) Ayrıca yine bu dönemde önemli atılım olarak Şeker Pancarı ekimi ile Şeker Fabrikalarının kuruluşu büyük bir eserdir. Aşar'da bu dönemde kaldırılmıştır.

Görülmektedir ki savaştan çıkmış, yorgun kısıtlı imkanları olan Türk çiftçisinin kısa zamanda arzulanan üretici bir toplum haline gelmesi için en ileri çağdaş yaptırımlara yer verilmiştir. Bu yasa ve kuruluşlarla, çiftçi eğitimi, modern tarım işletmeleri kurulması, bitki islahı kredi sağlanması, değerlendirme, kurumlaşma çalışmaları bir paket halinde ortaya konmuştur. Kısaca Atatürk döneminde Tarım Politikasında değişmez temeller atılmıştır. Bence Tarım Politikası, kültürü Cumhuriyet yaşamına yerleştirilmiştir.

Ben Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı'nda (FAO) çalışırken (1966) ve sonraları Dünya Bankası'nın Tarım Kredileri çalışmalarına katılan bir kişi olarak şunu belirtmek istiyorum. Atatürk'ün uyguladığı bu politika halen gelişmemiş bir ülkenin tarımsal kalkınması için Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı'nın hazırladıkları rapor ve projelerde yukarıda belirttiğim konular yer almıştır.

Demek ki Atatürk döneminin Tarım Politikası diğer ülkelere ve uluslararası kurumlara da ışık tutmuştur.

Atatürk bu günkü Türkiye'yi büyük bir düşman topluluğuna karşı tek başına müdafaa etti. Göçmüş Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları arasında kalmış kahraman bir milletin elinden tuttu. Büyük Türk milletine atalarından gelen Milli Şuur ve cesaretini, güvenini iade etti. Atatürk, düşmanları kimsenin inanmayacağı bir şekilde silkeledi yendi ve denize döktü. Türk insanının milli bağımsızlığına kavuşturarak bu günü bizlere bir özgür ve dünya düzeyindeki şeref ve şanlarla dolu bir millet olarak çağdaş, laik, gelişmiş bir Türkiye yaratma hazzını azmini verdi. O büyük insanı tanımak, görmek şerefine nail oldum. Mütevazı, kararlı, insan seven şefkatli, yardımsever, büyük bir halk lideri idi.

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" sözü onun yalnız barışsever insan olduğunu değil, aynı zamanda insan sever, yüksek ahlaklı bir kişi olduğunu göstermektedir. Rahmetli babamdan öğrendiğime göre Kuvayı Milliyecilerin çoğu mütevazı, şahsi menfaat gütmeyen, insan sever, halkın içinde olmaktan mutluluk duyan, amaçları Türk yurdunu geliştirmek olan insanlar topluluğu idi. Bu bakımdan Atatürk'ün ve onun arkadaşlarının pek çok zorlukları aşarak bizi bu günlere getiren feragatlı çalışmalarını genç kuşaklara anlatmalıyız.

Sonuç olarak, Atatürk dönemindeki tarım politikası,

- 1- Çiftçilerin eğitimi
- 2- Modern ziraat alet ve makinalarının kullanımı
- 3- Kurumlaşma ve döner sermaye işletmelerinin kurulması
- 4- Kredilendirme
- 5- Değerlendirme gibi tarımsal kalkınmada ana tedbirleri getirmiştir.

Evet Sayın dinleyiciler, kolay değildir Türk olmak, kolay değildir Atatürk ilkeleri yolunda yürümek, ama Türk olmak şerefi de o kadar büyüktür. Olgun bir insan vatandaş olmak için gerçekleri araştırmaktan korkmamalıyız. Geçici hevesler yerine üstün yurtseverlik gereğine dayalı bir amaç için çaba sarfetmeliyiz.

Vatana hizmet yolunda büyük başarılar erişmek için yaptığımız yeminlere verdiğimiz sözlere sadık kalarak, kendi çıkarlarımızı düşünmeden fedakar Türk insanları olarak çalışmalı çalışmalıyız.

NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE

ATATÜRK VE TARIMLA İLGİLİ BİR ANI

Bu anı aynı zamanda “Türkiye’nin sahibi hakikisi ve efendisi, hakiki müstahsil olan köylüdür” deyişi ile de ilgilidir.

İşte bu talimat ve bu basit gibi görünen olay tarım politikamızda daha esaslı adımlar atılmasına sebep olduğuna şüphe yoktur.

Yıl 1936, Atatürk İstanbul’da Florya köşkündedir. Mevsimlerden sonbahar. Atatürk’ün köşkte halkla temas edememekten ötürü canı sıkılmaktadır. Selanik günlerinden dostu Nuri Conker’e köşkten gizlice kaçmayı teklif eder. Nuri Conker özel bir araba bularak ve Atatürk de kıyafetini değiştirerek köşkün kapısında bekleyen özel araba ile Çekmece’ye doğru ilerlemeye başlarlar. Atatürk neşelidir. Refakatte kimse yoktur. Birden Atatürk’ün gözleri çift süren bir köylüye takıldı. Arabayı durdurdu. Köylünün yanına gitti, çiftin bir yanında öküz, bir yanında merkep vardı. Ulu önder köylü ile konuşmaya başladı. Köylü onu tanımamıştır. Atatürk çifte öküz yerine neden merkep koştüğünü sordu. Köylü vergi memurlarının sattığını bildirdi. Atatürk muhtar ve kaymakama neden şikayet etmediğini sordu, öküzün satılmaması gerektiğini bildirdi. Köylü “onlar bilmez olurlar mı burada kuş bile uçmaz, şimdi Atatürkümüz var başımızda” der. Atatürk, Valiye ve Başvekil İsmet Paşa’ya derdini anlatmasını söyledi. Köylü onlara derdini işittirmeyeceğini bildirdi. Nihayet

Mustafa Kemal Paşa'ya derdini anlatmasını tavsiye eden Atatürk'e köylü "O işinden gücünden başını kaldırıp bizim öküzün arkasından mı seyirtecek, sen gönlünü rahat tut beyim, biz işimizi koca oğlanla görürüz tasa etme" der.

Atatürk, Nuri Bey'le birlikte köşke döner, yaverine İstanbul'daki Bakan Milletvekili ve Başvekil İsmet Paşa'yı, İstanbul Valisini çağırması emrini verir. Nuri Bey'e de köylü Halil Ağa'yı köşke getirmesini bildirir. Nuri Bey Halil Ağa'yı bir çok uğraşından sonra kendisi ile görüşen zatın zengin olduğunu öküz vereceğini vaadini de yaparak, karısının ısrarı üzerine, köşke getirir. Sofrada 25 kişi vardır. Atatürk bir ara hazır bulunanlara "Bu akşam soframıza efendimiz gelecek" der. Herkes şaşırmıştır, kimdir bu efendimiz? Atatürk Başyavere buyursun talimatını verir. Köylü Halil Ağa girmemekte diretmektedir. Gevezeliğinin cezasını çektiğine inanır, Nuri Bey köylünün koluna girerek salondan içeri sokar.

Atatürk, Halil Ağa'ya hoş geldin dedikten sonra "İşte beklediğimiz efendimiz" diye onu tanıtır. Atatürk orada bulunanlar huzurunda tarlada konuşulanlar ve Halil Ağa'nın herkes hakkında ne dediğini bir bir köylünün kendi ağzından tekrar ettirir. Halil Ağa ikramdan sonra ayrılır. Atatürk hazır bulunanlara hitaben "Halil Ağa'nın öküzünü satıp üretimi aksatan kanunu, ya biz yaptık, ya da bizim yaptığımız kanun yanlış yorumlanarak uygulama yapılıyor. Böyle bir kanun yaptıksa memleket çıkarlarına aykırıdır. Nasıl yaparız. Eğer yaptığımız kanun böyle yorumlanıyorsa Hükümet nasıl bir yönetim içindedir? Unutmayın ki olay İstanbul'da geçiyor. Acaba diğer yörelerde neler oluyor? "Biçiminde konuşarak" Biz Cumhuriyeti süs olsun diye kurmadık. Halktan yana bir idare kurmak için yaptık. Hükümetin müfettişlerini, valileri, kaymakamları var. Bunların Halil Ağa'nın öküzünü satmanın ne demek olduğunu bilmeleri gerekir. Bir parti örgütümüz var, halkın içinde dirsek dirseğe yaşamaları gerekli, onlarda böyle bir uygulamadan söz etmiyorlar, ne demektir bu? Bizim halkla beraber ve halk için değil, halka rağmen bir sistem kurduğumuz sanılmaktadır. Asıl üzüldüğüm husus burası. Biz cumhuriyeti anlatamamışız beyler, bundan bu çıkıyor."

Atatürk, başta Başbakan İsmet Paşa olmak üzere hazır bulunanlara inkılapların yaşamasının bilinçli ve İnkılapçı kuşağın yetiştirilmesine bağlı olduğunu, Halil Ağaların başına gelenler Hükümet'e ve Büyük Millet Meclisi'ne ulaşmıyorsa tehlike olduğuna değinerek ilgililere gerekli talimatı verdi.